

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

§. I. De conclusione deducta ex vna de fide, & altera euidenti naturali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

Obiicit tamen primò, quia hoc quod est, doctrinam istam tradi ab Ecclesia, testatur iste immediatus magister per priuatam auctoritatem, quam habet; ergo sicut ista priuata auctoritas sufficit, vt audiens moueatur ad credendum hanc esse Ecclesie doctrinam; sic etiam eadem priuata auctoritas sufficeret ad credendum hoc obiectum fuisse olim reuelatum, licet nec implicite conciperet ibi auctoritatem Ecclesie id docentis. Respondetur, negando consequentiam: non enim sufficit æqualiter priuata auctoritas ad omnia persuadenda: sufficit quidem ad persuadendum se hoc ab Ecclesia accepisse, quia hoc potest ipse certo scire, & testari; non tamen sufficit ad persuadendum olim fuisse hoc obiectum reuelatum cum ipse reuelationem non habuerit, nisi asserat hoc accepisse ab aliquo dignissimo teste, qualis est Ecclesia, à qua testatur se illud accepisse.

Secundò obiicit contra primam conclusionem; si non requiritur ex natura rei Ecclesie propositio ad credendum, ergo hæreticus, qui negat vnum articulum, vel Ecclesie auctoritatem, potest adhuc per fidem alia credere: potest enim adhuc seclusa Ecclesie auctoritate habere alia motiua, quæ sufficienter illa reddant credibilia. Respondetur, illum, qui sufficienter cognoscit auctoritatem, quam Ecclesia habet, vt sit regula in rebus fidei, & tamen eam cõtemnit, non posse prudenter alium articulum credere; quia deberet prius prudenter inquirere an recipiatur vel recipiatur ab Ecclesia ille articulus; quod tamen hæreticus non inquirat. An vero ille, qui ignorat auctoritatem Ecclesie, possit adhuc credere vnum articulum, pro cuius credibilitate habet euidentia motiua, & dissentiri alteri, pro cuius etiam credibilitatem habet alia euidentia motiua diuersa, est grauis difficultas, quam ex professo tractaturi sumus suo loco disp. 17. vbi videbimus, an possit manere fides aliorum in eo qui negat vnum articulum. Nunc sufficiat aduertere, fidem quoad hoc se habere instar charitatis, quæ non potest diligere perfectè Deum circa vnum obiectum, quin virtualiter velit implere omnia præcepta. Sic etiam fides non potest credere Deo in vno articulo, quin implicite credat quidquid sufficienter constituit dictum esse à Deo. Rationem autem à priori reddere conabimur dicto loco.

Tertio Obiicit: ille, qui ignorat Ecclesie auctoritatem proponentis res fidei, vel ignorat aliquid proponi ab Ecclesia, non est hæreticus, licet alicui articulo dissentiat; hæresis enim est pertinacia contra Ecclesie doctrinam, & tamen ille potest habere motiua cum euidentia sufficienti ad credendum, ergo potest esse infidelis, si non credat, & per consequens poterit amittere fidem sine hæresi. Respondetur, concedendo totum: fides enim, non solum hæresi, sed quolibet peccato proprio infidelitatis deperditur iuxta Tridentinum sess. 6. cap. 15. de quo aliàs dicendum erit dicta disput. 17.

SECTIO XIII.

Inferitur ex dictis differentia inter habitum fidei, & habitum Theologiæ: vbi de distinctione fidei à prudentia infusa.

Ex dictis circa obiectum formale fidei resolui potest questio illa, an & quomodo ex parte Card. de Lugo de Virtute Fidei Diuina.

obiecti formalis differant actus fidei, & conclusiones Theologiæ, sub quo tamè titulo claritatis gratia multas quæstiones distinguere possumus prima quomodo fides, & Theologia differant ex parte obiecti. Secunda, An habitus fidei concurrat vel solus, vel simul cum aliis ad assensum conclusionis Theologiæ, an verò detur aliis habitus distinctus Theologiæ. Tertia, Qualis sit hic habitus, an supernaturalis, vel naturalis, an simplex, vel multiplex. Quarta, An habitus Theologiæ distingui debeat ab habitu prudentiæ infusæ. Quæ omnia seorsum examinanda nunc sunt.

Prima ergo questio proposita de obiecto formali Theologiæ, & eius differentia ab obiecto fidei, diuidi rursus potest in alias. Prima est, an conclusio deducta ex vna propositione de fide, & alia euidenter nota ex principiis naturæ sit actus fidei, vel Theologiæ. Secunda, quid dicendum de conclusione deducta ex duabus præmissis de fide. Tertia, quid dicendum de conclusione particulari deducta ex præmissa vniuersali de fide v.g. *Omnes posteri Adæ in ipso peccauerunt; Petrus est vnus illis, ergo Petrus in Adam peccauit.*

§. I.

De conclusione deducta ex vna de Fide, & altera euidenti naturali.

Quod attinet ad primum dubium, multi dicunt, conclusionem illam esse de fide: ita Cano lib. 6. de locis cap. ult. ad 10. Vega lib. 9. in Trid. cap. 39. Vasquez 1. parte disp. 5. cap. 3. & eam videntur supponere, qui Theologiam non distinguunt à fide infusæ, vt Sotus in 3. disp. 35. Ocham in prologo q. 3. principali litera. G. & alij, vnde, licet hæc propositio, *Christus est risibilis*, non sit immediatè reuelata, est tamen mediatè quatenus est reuelatum, quod sit homo, & ad fidei assensum sufficit virtualis reuelatio: neque enim minus repugnat infallibili veritati Dei esse falsum id, quod est necessariò connexum cum obiecto expresse reuelato, quam esse falsum id, quod immediatè reuelatur, cum vtrumque derogaret veritati diuinæ, & in vtroque casu Deus falsitatis argueretur.

Alij communiter negant, illam conclusionem esse de fide, ita Gregorius, Maior, Gabr. Capreolus, Caiet. & alij, quos affert, & sequitur Suarez disp. 3. sect. 11. n. 3. Valentia & Corduba, quos affert idem Suarez n. 7. Molina 1. parte quest. 1. art. 2. disp. 1. & 2. & latè Petrus Hurtado disp. 12. sect. 1. quibus fauet S. Thomas 1. parte quest. 1. art. 1. & super Boëtium de Trinit. q. 2. art. 2. ad 4. & in prologo sententiarum art. 3. quæstione prima.

Suppono primò, non esse sermonem de conclusione, cuius obiectum contineatur formaliter, quamuis confusè in præmissa reuelata, qualis esset, *Christus est animal rationale*, quæ conclusio continetur in illa reuelata, *Christus est homo*, formaliter quidem, sed minùs clarè. Item in eadem propositione *Christus est homo*, continetur formaliter hæc: *Christus habet animam rationalem*. De his enim postea dicemus: nunc autem solum loquimur de conclusione, cuius obiectum non continetur formaliter in obiecto præmissæ reuelatæ; qualis est operatio humana, quæ non continetur formaliter in humanitate reuelata

F 2 sed

258

An conclusio deducta ex vna de fide, & altera euidenti naturali, sit actus fidei?

259

Non hic agitur de conclusione cuius obiectum continetur formaliter in præmissa reuelata, sed tantum virtualiter.

sed solum virtualiter, & tanquam in causa necessaria. Vnde non placet Hurtado, qui *dicta disp. 12. sect. 1. §. 16. & sect. 2. §. 23.* supponit, conclusionem illam, *Christus est visibilis*, de qua controuertitur, intelligi de visibilitate radicaliter sumpta, & in hoc sensu dicit obiectum illud non pertinere ad fidem, licet *disp. 10. & eadem disp. 12.* concedat pertinere ad fidem illam conclusionem, *Christus est rationalis*; in quo non videtur mihi satis consequenter procedere: quia tam identificatur realiter radix visibilitatis cum humanitate reuelata, quam rationalitas. Si ergo sufficit ad fidem, quod obiectum illud sit reuelatum, quamuis non distincte, sed confusè, sufficit etiam, ut radix visibilitatis pertineat ad obiectum fidei. De hoc tamen postea dicemus: nunc aduerto melius explicuisse statum questionis Suarez, *vbi supra num. 5.* dicentem, reuelationem virtutalem differre à confusa eo quod confusa reuelat licet confusè omnia contenta in re reuelata formaliter. Virtualis verò est de iis, quæ non continentur ullo modo formaliter in re reuelata, sed tantum in radice, ut in exemplo de visibilitate, & similibus. Vbi bene explicuit, obiectum illius conclusionis, *Christus est visibilis*, non esse ipsam radicem visibilitatis sed visibilitatem, quæ sola continetur in humanitate reuelata tanquam in radice; nam radix visibilitatis non continetur certè in humanitate tanquam in radice, cum humanitas non sit radix radicis visibilitatis, sed sit ipsa radix visibilitatis & *num. 12.* addit, idè hæc non esse æquæ certa cum reuelatis, quia possunt de potentia absoluta à reuelatis separari quod quidem de radice visibilitatis verum non est. Dubium ergo præsens non procedit de visibilitate radicaliter, ut intellexit Hurtado, sed de visibilitate formaliter, ut explicuit bene Suarez.

260

Suppono secundo dupliciter posse præmissam naturalem cum præmissa reuelata deferuire ad assensum conclusionis illius v. g. *Christus est visibilis*. Primò, quatenus per discursum fit assensus conclusionis innitens duplici præmissa, & in hoc sensu aliquis ex Auctoribus primæ sententiæ fatentur, assensum illum non esse ex fide, ut de Patre Vasquez notauit Suarez *n. 7.* & idem concessuros esse Canum, & Vegam, dicit idem Vasquez loco citato. Secundò deferuire intelligitur præmissa naturalis, solum tanquam proponens & explicans per discursum Theologicum, quid contineatur virtualiter in propositione reuelata, ut apparente continentia vnius obiecti in alio, possit postea intellectus assentiri obiecto contento virtualiter, non propter præmissas, vel per discursum ex illis, sed propter reuelationem solam, in qua continetur. Hunc autem modum dicunt, Vasquez, & alij sufficere, ut fides assentiat obiecto conclusionis, tanquam obiecto de fide: Suarez verò negat, & Hurtado *disp. 12. §. 9.*

261

Assensus circa proprietatem non reuelatam formaliter non est de fide.

His suppositis, placet mihi in hoc puncto secunda sententia, & dico, assensum illum circa proprietatem non reuelatam formaliter, sed solum in causa, & in virtute, quæ reuelata est, non esse de fide, siue fiat per discursum ex præmissa etiam naturali, siue præmissa illa assumatur solum ad explicandum, quid contineatur virtualiter in reuelatione formali facta. Probatque potest breuiter, quia non potest esse de fide id, quod non creditur, quia reuelatum, & testificatum est à Deo. Sed obiectum eiusmodi conclusionis non dicitur à Deo, sed aliud, ex quo partialiter hoc

aliud inferitur: ergo non potest hoc credi ex fide, cum non participet rationem formalem, & motiuium proprium fidei. Quantumcumque enim explicetur reuelatio, & obiectum reuelatum, nunquam inuenietur dictum à Deo obiectum conclusionis, imò nec aliquid, quod solum possit mouere ad illud credendum. Non ergo mouetur intellectus à solo testimonio Dei, sed simul ab illo principio naturali, quod nisi verum crederetur, non crederetur obiectum conclusionis: ergo motiuium fidei non sufficit ad credendum obiectum conclusionis, & per consequens non creditur de fide, quia conclusio sequitur debiliorem partem motiui, cum non possit magis credi conclusio, quam motiuium, & in nostro casu motiuium saltem quoad vnā partem non credatur ex fide.

Obiicit primò, omnia illa pertinent ad fidem, quæ creduntur propter motiuium testimonij Diuini, siue mediare, siue immediate, sicut omnia amantur ex charitate, quæ amantur propter Deum siue mediare siue immediate: sed visibilitas Christi creditur mediare saltē propter testimonium diuinum: credimus enim Christum esse visibilem, quia est homo, & credimus esse hominem, quia reuelatū est à Deo: ergo vltimò resoluitur assensus ille in testimonium diuinum, & per consequens testimonium diuinum est motiuium formale, nam illud solum est motiuium formale propriè loquendo, in quod vltimò resoluitur assensus. Respondetur, negari non posse, quod motiuium fidei, seu testificatio Dei sit motiuium formale partiale credendi visibilitatem; id enim probat argumentum propositum, non tamen est motiuium formale totale, cum non possit resolui assensus visibilitatis ad æquatē, & vltimo in solum testimonium Dei, sed in illud etiam alterum principium, quod omnis homo sit visibilis: quare licet visibilitas credatur partialiter propter testimonium Dei, non tamen creditur de fide: quia illa sola dicuntur credi ex fide, quæ credimus Deo ea testificant: visibilitatem autem nō ita credimus cum Deus illum non testetur, sed quia Deus testatur Christum esse hominem, & quia omnis homo est visibilis: quare assensus ille est mixtus ex motiuium fidei, & alio motiuium naturali, quod non sufficit ad faciendum assensum fidei, sed alium, qui nec sit fidei, nec scientificus quoad obiectum materiale sed alterius speciei mixte, qui appellatur Theologicus, qui quidem est obiectus, & inuidentis respectu conclusionis propter ineuidentiam vnius præmissæ reuelatæ: & aliunde non habet firmitatem propriam fidei respectu eiusdem conclusionis propter alterum principium naturale, quod non credimus ex auctoritate diuina, sed lumine solo rationis naturalis, quod non credimus ita firmiter sicut res fidei. Vnde apparet discrimen clarum à charitate, & eius exemplo: quia in iis obiectis mediatis, quæ propter Deum volumus, totum & vnicum motiuium vltimum est sola bonitas Dei, propter quam volumus omnia media, & non propter aliud. Conclusio autē Theologica non resoluitur vltimò in solam Dei auctoritatem, quæ sola non sufficeret sine alio principio, quod non credimus propter Dei testimonium. An verò assensus ille sit supernaturalis, & an habitus fidei ad illum immediate concurrant, dicemus postea.

Obiicitur secundo, quia ad infinitam veracitatem Dei spectat, ut fiat vera ea etiam, quæ sunt connexa

connexa cum iis, quæ Deus testificatur. Si enim aliquid in istis falsum esset, falsitatis etiam & mendacij convinceretur Deus, cum non posset veritas rei testificata subsistere cum falsitate consequentis: ergo auctoritas Dei est motuum sufficiens ad credenda hæc alia, quæ necessarii consequuntur. Respondetur, ad veritatem Dei spectare, ut ea obiecta mediata non sint falsa ex eo capite, quatenus pendent ab illa, non tamen ex illa alia parte, quæ dependet ab alio principio; ex eo enim quod essent falsa ex illo alio principio, nihil sequeretur contra veritatem Dei. Ex suppositione tamen, quod illud aliud principium sit verum, pertinet ad veritatem Dei, quod non sint falsa. Quia vero illa suppositio, & eius veritas non pendent à veritate Dei, hinc est, quod non pendent ad æquæ veritas conclusionis à veritate Dei. Quoniam tamen de facto supponitur illud aliud principium esse verum, hinc de facto argueretur Deus mendax, si conclusio sit falsa: hoc verò non argueretur ex sola falsitate conclusionis, sed etiam ex veritate alterius principij: unde de primo ad ultimum, nec veritas conclusionis pendet à sola veritate Dei, nec est necessaria propter solam veritatem Dei, sed propter illam, & propter illud aliud principium, quod supponitur verum: quare nunquam refunditur totaliter veritas conclusionis in solam veritatem Dei, & eius testimonium, ut in motuum sufficiens, prout refundi debet, ut crederetur ex fide.

Aliis verbis proponi solet idem argumentum: quia nimirum ad fidem spectat, quidquid sequitur per se revelationem, sed risibilitas Christi sequitur per se revelationem de eius humanitate, cum sequatur per se humanitatem reuelatam; ergo risibilitas Christi spectat ad fidem. Respondetur, negando maiorem, quæ dupliciter intelligi potest, & in utroque sensu est falsa; nam si intelligatur de ipsa revelatione formali, est falsa; quia revelationem formalem sequitur per se, cum sit accidens creatum, quod inhereat subiecto: & tamen in herentia hæc revelationis in subiecto non spectat ad fidem. Si vero intelligatur de obiecto revelationis (prout intelligi debet) est etiam falsa: quia passionem consequentes rem reuelatam non pertinent ad eandem fidem. Ratio à priori ex dictis est, quia non potest credi de fide, nisi id, quod creditur propter solam connexionem cum auctoritate Dei testantis: passionem autem rei reuelatæ, eo ipso quod credantur propter connexionem per se cum re reuelata, iam non creduntur propter solam connexionem cum auctoritate Dei testantis, sed etiam propter connexionem cum re reuelata sistendo partialiter in hac connexionem, quare non possunt credi ex fide. Paulò aliter respondet Hurtado *disp. 12. §. 10.* sed fortasse re ipsa in idem recipit.

Obicitur tertio, quia homo sine risibili est chymæra; ergo, qui negat risibile de Christo, negat verum hominem, & per consequens negat fidem, quod Christus sit verus homo. Hoc argumento nimirum se torquet P. Hurtado *disp. 12. §. 14. & sequentib.* & difficilè responderi potest autem facile responderi, hominem sine radice risibilitatis esse chymæram: neque hoc negari de Christo à negante esse risibilem, sed potius affirmari, dum asserit esse hominem: tunc enim conceptu confuso concipit omnia prædicata realiter identificata cum vero homine, & ideo altera propositio est falsa, quæ negat hominem esse risibilem.

Card. de Lugo de Virtute Fidei Divina

lem, quia de homine vero concepto ex parte subiecti cum radice risibilitatis in confuso negat explicitè risibilitatem in actu secundo, in quo solo errat, quod tamen non est formaliter reuelatum.

Obiiciuntur quarto plura exempla propositionum de fide, quæ solum virtualiter reuelata sunt, & non formaliter, v.g. *Deus est infinitus; Deus est incorporeus; Pater distinguitur realiter à Filio. In Christo sunt due voluntates, Totus Christus est sub singulis speciebus Eucharistiae; & alia similes.* Respondetur, propositiones illas esse formaliter reuelatas, licet aliqua non ita explicitè: hoc tamen patum refert; quia reuelatio potest esse formalis, & tamen non omnino distincta, & explicita; quæ quomodo sufficiat ad assensum fidei, constat ex punctis sequentibus, ubi etiam videbimus de illis propositionibus, quæ inferuntur ex duabus formaliter reuelatis, & de particularibus contentis in universaliter reuelata, ut hunc infantem esse in gratia Dei, quando constat esse ritè baptizatum; te esse sine gratia, quando scis euidenter te esse in effectu peccati mortalis & aliis similibus.

Obiicitur quinto, quia negans Christum esse risibilem haberetur ut hæreticus: ergo pertinet ad fidem illud affirmare. Respondetur, illum præsumi hæreticum, quia non præsumitur negare principium evidens naturale, quod homo sit risibilis sed principium obscurum reuelatum, quod Deus sit homo. Si tamen ipse non negaret, Christum esse hominem, sed solum negaret, hominem esse risibilem, non esset verè hæreticus coram Deo. Ita cum aliis Suarez *ubi supra num. 12.* Addit bene Hurtado *disp. 12. §. 27.* neque etiam in foro externo puniendum ut hæreticum, si esset homo rudis, qui facile errare posset in principio evidenti Philosophico.

Obiici potest sexto, quia fides potest concurrere simul cum scientia ad eundem assensum: v.g. possum eodem actu credere animam esse immortalem & propter motuum fidei, & propter demonstrationem Philosophicam, ut videbimus *disp. sequenti*: ergo ex eo, quod concurrat altera præmissa, quæ non sit ex fide, non tollitur, quod conclusio credatur ex fide. Respondetur, concessio antecedenti, distinguendo consequens: si alia præmissa scientificæ non concurrant ad suppleendum defectum motui fidei, quod se solo movere non poterat, sed ad maiorem abundantiam concedo: secus si concurrant propter indigentiam, quia motuum fidei solum non sufficeret, ut contingit in casu nostro. Differentiæ ratio est clara; quia in primo casu obiectum conclusionis est reuelatum, atque ideo fides potest illud credere propter suum motuum. In secundo autem casu non est reuelatum, nec credi potest præcisè; quia est reuelatum, sed propter illud complexum, quia reuelatum est, Christum esse hominem, & aliunde constat, hominem esse risibilem, quod complexum non est motuum fidei sed complectitur motuum tanquam aliquid ex se non sufficiens ad credendam risibilitatem.

Dubitabis, an si Ecclesia definiat conclusionem illam deductam ex vna reuelata, & altera evidenti scientifica, possit iam, & debeat credi ex fide. Negavit Molina *1. part. quest. 1. art. 2. disput. 1. & 2.* sed dixit, manere adhuc sub certitudine Theologica: quia Ecclesia non potest facere, quod sit de fide, neque enim habere novas revelationes, aut faciat nova dogmata, sed solum

266
Obiectio 4.

267
Obiectio 5.
An haberetur
ut hæreticus
qui negaret
Christum esse
risibilem.

268
Obiectio 6.

269
Conclusio deducta ex vna reuelata & altera evidenti scientifica, si definitur ab Ecclesia, an debeat crediti ex fide.

solum habet assistentiam Spiritus sancti, vt non erret, quando explicat, quid fuerit antea reuelatum, aut quid sequatur ex reuelatis. Suarez tamen *ubi supra numer. 11* affirmat, quia iam illa propositio non solum virtualiter, sed formaliter, & immediatè est testificata à Deo per Ecclesiam, per quam Deus nos docet, & de qua verificatur illud Psalm. 44. *Lingua mea calamus scribe velociter scribentis.* & quia definitiones Conciliorum non minus fide creduntur, quam verba sacra Scripturæ, & ideo Gregor. Magnus lib. 1. *epist. cap. 24.* prope finem dixit, quatuor prima Concilia generalia habenda esse, sicut quatuor Euangelia. Vnde Ecclesia in Conciliis absolute definit sua dogmata, & negantibus dicit anathema vt hæreticis.

270

Vtramque sententiam aliquomodo conciliare debemus. Existimo itaque cum secunda sententia, ea, quæ ab Ecclesia definiuntur, posse, & debere credi de fide. Quod vltra argumenta à Suariorum adducta confirmat omnium praxis, & vsus, quo in solemnibus fidei professione emittenda, vbi fidem nostram protestamur, profiteamur nos credere omnia à sacris Conciliis definita verbis illis: *cetera item omnia à sacri Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridantina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor;* vbi non aliter fidem illorum definitionum profiteamur, quam aliorum articulorum fidei, qui in eadem formula continentur. Addo tamen cum prima sententia, Ecclesiam non habere nouam reuelationem Dei ad hæc definienda, nec per hoc Deum reuelare de nouo aliquid, quod iam antea non reuelasset saltem in confuso, sed nobis iam nunc constare magis distinctè, vel determinatè, quid sit illud quod antea magis confusè continebatur in reuelatione diuina. Hic enim videtur esse sensus communis Theologorum, quos affert Coninch. *disp. 12. num. 68.* quando dicunt, articulos non crescere numero, nec aliquid posse ab Ecclesia fieri de fide, quod iam prius non esset à Deo reuelatum siue in Scriptura, siue reuelatione Apostolis, vel aliis facta, & ad nos per traditionem, vel aliter transmissa. Vnde differentiam agnoscunt inter doctrinam Concilij, & Scripturam Canonicam: nam Scriptor Canonicus scribit, quæ prius reuelata non fuerant: Ecclesia autem in Conciliis solum euoluit reuelationes antea factas, & earum sensum verum proponit infallibiliter propter assistentiam Spiritus sancti.

271

Aliquid potest esse de fide in ratione obiecti, quod non sit adhuc de fide quoad obligationem.

Quod vt explicetur, & probetur, aduertendum est id, quod bene notauit Coninch. cum aliis *dist. disp. 12. dub. 6.* aliquid posse esse de fide in ratione obiecti, quod tamen adhuc non sit de fide quoad obligationem: potest enim esse iam reuelatum à Deo: quia tamen nondum proposita est sufficienter reuelatio quoad omnia obiecta in ea contenta, distinctè non obligantur fideles ad illa obiecta determinatè credenda; quando tamen incipit sufficienter proponi, & euolui distinctè reuelatio illa, itavt in particulari appareat, de quibus obiectis loquutus fuerit Deus, iam tunc incipit illud obiectum in particulari esse de fide quoad obligationem, licet non reueletur nunc, nec Deus nunc loquatur, sed solum appareat nunc, de quo obiecto loquutus fuerit Deus. Possumus autem hoc declarare in fide etiam humana: si enim Rex prævidens, Petrum cras venturum ad Ioannem, dicat Ioanni, cum, qui cras

ad te veniet cum tali veste, & acturus de tali negotio, &c. fac gubernatorem ciuitatis, quia dignus est, & aptissimus: postera die, adueniente Petro, iam Ioannes incipit credere, cum dignum esse, & de eo loquutum Regem, quod quidem antea non sciebat: non quod tunc Rex loquatur, quando Petrus aduenit, fortasse enim Rex amplius non cogitavit; sed quia tunc adueniente Petro, incipit apparere in particulari, & distinctè obiectum, de quo Rex confusè loquutus fuerat, atque ideo Ioannes incipit habere obligationem credendi Petri dignitatem, & sufficientiam ex fide Regis, quam prius credere non debebat, licet iam Rex loquutus fuisset: idem contingit in fide diuina: sic enim dixit Deus ad Samuelem primo Reg. 9. *Hac ipsa hora, qua nunc est, cras mittam virum ad te de terra Beniamin, & unges eum ducem super populum meum, &c.* Prævidens enim Deus, illa hora venturum Saulem; & de illo loquebatur; & licet die etiam crastina iterum Deus, veniente Saule, loquutus fuerit Samueli: ecce vir, quem dixeram tui, iste, dominabitur populo meo: atque adeo etiam tunc actu reuelauerit, adhuc licet tunc nihil loquutus fuisset, inciperet tunc Samuel cognoscere distinctè, de quo antea Deus reuelasset, & deberet iam credere, Saulem esse electum à Deo ad regnum, propter reuelationem hesternam Dei, quod huius credere non debebat, licet iam obiectum illud esset reuelatum, & de Saule loquutus fuisset Deus.

Hoc supposito, constat iam, quomodo definitio ecclesiæ faciat, quod debeat de nouo credi ex fide, quod antea non debebat credi, licet Deus de nouo nihil immediatè reuelauerit: quod quidem faciliè intelligitur quando Ecclesiæ definitio tendit solum ad declarandum verum sensum scripturæ, vel reuelationis præteritæ: habet enim Ecclesia assistentiam Spiritus sancti, vt non erret in declarando vero sensu scripturæ sacrae, & reuelationis diuinæ; non quia Deus reuelat de nouo Ecclesiæ illum verum sensum, sed quia assistit ei, ne decipiatur in intelligendo vero sensu, in quod reuelatio facta fuit à Deo: atque ideo fideles incipiunt tunc obligari ad credendam rem reuelatam determinatè propter reuelationem præteritam explicitè propositam, quæ prius non ita explicitè proponebatur. Sicut si Rex mandatum dedisset coram duobus, quorum alter altero melius mentem, & sensum Regis percepisset; postea tamen, quando hic mandatum aliis refert, & intimaret in vero eius sensu, & subditi obediunt, non id facerent propter nouum mandatum Regis, quod antea non esset, sed propter idem mandatum bene explicatum, & propositum. Sic fideles incipiunt obligari absque noua reuelatione immediata Dei, propter reuelationem præteritam bene, & fideliter ab Ecclesiâ propositam, & explicatam. Loquutus autem semper sum de noua reuelatione immediata Dei quam dico non ibi intervenire, non nego enim intercedere nouam reuelationem immediatam Dei, quæ compleat motuum formale fidei: hæc enim semper interuenit, quoties nobis proponitur sufficienter ex parte Dei eius reuelatio præterita, siue hæc fuerit antea explicita, siue non fuerit: quæ reuelatio mediata, cum concedatur à nobis, quando prædicator proponit sufficienter doctrinam fidei, à fortiori dabitur, quando Ecclesia tota in Concilio legitimo eam proponit.

Difficultas maior esse potest, quando Ecclesia non

Et quid si non solum explicat verum sensum scripturæ aut traditionis, qui est modus communis, quo Ecclesia aliquid definit, & obligat de nouo ad credendum id, quod antea non erat obligatio credendi: sed etiam ex principio reuelato, deducit aliquid, quod de nouo definit, & obligat ad credendum. Hoc autem potest dupliciter fieri; primo, si ex duabus præmissis reuelatis aliquam conclusionem deducat, & eam definiat. Secundò, quando ex vno principio reuelato, & altero non reuelato aliquid deducit, & definit v.g. si definieret, Christum esse risibilem, deducendo hoc ex humanitate Christi reuelata, & ex eo, quod omnis homo sit risibilis. In primo itaque casu facile etiam intelligitur, quomodo conclusio noua definita sit de fide, supponendo id, quod §. sequenti cum communi sententia dicimus, conclusionem, quæ ex duplici præmissa reuelata inferitur, esse de fide; quia cum obiectum conclusionis sit idem realiter cum obiecto præmissarum; reuelato obiecto vtriusque præmissæ reuelatum fuit realiter obiectum conclusionis, licet minus explicitè: Ecclesia autem sua definitione explicat illam continentiam, quæ idem obiectum continetur realiter per identitatem in obiecto vtriusque præmissæ antea reuelato.

174 In secundo autem casu, quando obiectum conclusionis solum continetur virtualiter in obiecto præmissæ reuelatæ, prout risibilitas continetur in humanitate tanquam in causa, potest esse difficultas; quia obiectum illud videtur, quod antea non esset reuelatum formaliter etiam confusè, sed solum eius causa: ergo ut credatur postea de fide, necesse erit quod reuelatur à Deo de nouo, & hoc fiet per ipsam Ecclesiæ definitionem ut volebat Suarez. Ceterum adhuc in eo casu nego, interuenire tunc nouam reuelationem Dei immediatam, quia Deus Ecclesiæ definiti, vel fidelibus media Ecclesiæ reuelat de nouo obiectum illud antea à se non reuelatum. Admitto tamen cum Suariorum obiectum etiam illud ab Ecclesiæ definitione posse, & debere credi de fide. Quod probari, & explicari potest ex doctrina tradita; nam ante illam definitionem Ecclesiæ, iam obiectum hoc erat implicitè, & confusè à Deo reuelatum, & accedente Ecclesiæ definitione, incipit apparere explicitè, quomodo hoc obiectum non solum in causa, sed in se ipso, & formaliter continetur in reuelatione præterita.

175 Probari autem hoc potest, quia ideo de nouo incipiunt fideles obligari ad assentendum huic propositioni definitæ, quia Ecclesia, quæ est columna & firmamentum veritatis, teste Paulo 1. ad Corinth. 3. & cui Spiritus sanctus assistit, non potest errare in doctrina fidei explicanda, vel iis, quæ ex fide deducuntur. Hanc autem Ecclesiæ infallibilitatem in proponendo dupliciter potuit Deus antea reuelare. Primò dicendo, ego assistam Ecclesiæ, & omnia, quæ ipsa proponet in talibus materiis vera erunt. Secundò potuit Deus non testificari res ipsas, sed solum assistentiam suam, ut non permetteret Ecclesiæ decipi proponendo aliquid falsum, ex qua Dei assistentia reuelata nos inferimus, hoc obiectum ab Ecclesiæ proposito esse verum; non quia Deus hoc obiectum determinatè reuelauerit sed quia eius veritas sequitur ex assistentia Dei reuelata. Sequitur autem non ex vna propositione reuelata, & altera non reuelata, sed ex duabus reuelatis, nempe ex his, non potest esse falsum id, quod propo-

nit & definit Ecclesia assistente illi Spiritu sancto, ne erret, & rursus Spiritus sanctus assistit Ecclesiæ definiens Christum esse risibilem. Harum propositionum prima est de fide, ut constat, quia de fide est, providentiam Dei deficere non posse, atque adeò neque etiam providentiam Dei assistentis Ecclesiæ, ne erret, posse deficere à suo fine. Secunda etiam propositio est de fide, quia de fide est, & suppono, Ecclesiæ regi à Spiritu sancto, eiusque infallibilem assistentiam habere, ne doceat errores, quæ propositio est vniuersalis & comprehendit omnes casus Particulares, atque adeò hunc etiam, quo Ecclesia definit Christum esse risibilem, unde eo ipso, quod Ecclesia id proponeret, & definirer, iam illa propositio esset de fide; non propter reuelationem nouam, sed quia eo ipso constaret, hanc propositionem contentam fuisse ab initio in illis propositionibus vniuersalibus à Deo antea reuelatis. Porro, propositionem, quæ sequitur ex duabus reuelatis, esse etiam de fide, videndū est in punctis sequentibus. Hoc itaque modo conciliatis illis sententiis, earum argumenta cessant: fatemur enim cum Suario, posita definitione Ecclesiæ fore hæreticum, qui propositionem definitam negaret, quia iam illa esset de fide. Fatemur etiam cum aliis, Ecclesiæ non definire de fide propositionem, quæ iam antea reuelata non fuerit à Deo, scilicet in particulari, vel in generali, definitio autem Ecclesiæ facit, quod hæc propositio contenta fuerit in ea reuelatione præterita Dei, & ut id nobis constet, atque ideo incipiat obligatio credendi eam determinatè, cum antea non esset obligatio, quia nobis non constabat fuisse contentam in reuelatione vniuersali præterita.

Dices, si Ecclesia habet infallibilem assistentiam Spiritus sancti, ut non erret in iis, quæ definit, & proponit credenda de fide, superflua est inquisitio, & diligentia, quæ ante definitionem scrutatur Scripturas sacras, & traditiones, ad videndum an id, quod vult proponere, sit reuelatum à Deo nam posita definitione Ecclesiæ, statim constabit rem illa fuisse à Deo reuelatam, saltem reuelatione illa communi, & vniuersali modo explicato.

Aliqui dicunt, siue diligentia, & consultatio præmittatur, siue non præmittatur, Pontificem summum v.g. errare non posse in definitione; peccare tamen posse, si debitam diligentiam non adhibeat. ita P. Valentia quæst. 1. puncto 7. §. 4. obicit. 6. Alij dicunt, eo ipso, quod Deus assistat Pontifici, ne decipiatur, assistere etiam ut debitam diligentiam adhibeat, & ex certitudine illius inferri certitudinem istius secundi. ita Canus lib. 9. de locis cap. 5. ad 2. & Bafes in breui Comment. dub. 2. ad 3. quos affert & sequitur Granado tractatu 7. disp. 2. sect. 2. num. 13, qui addit, proposita illa conditionalis, Si Pontifex aliquid definirer absque debito examine, respondendum esse, quod sequeretur verumque, scilicet quod posset, & quod non posset errare.

Aliiter fortasse explicari hoc potest. Et in primis aliquid potest constitui de fide per vniuersæ Ecclesiæ consensum, quando omnes fideles conspirant in aliquo dogmate firmiter credendo, cum quo vniuersi consensu non potest stare falsitas, & deceptio, quia Deus assistit Ecclesiæ, ne tota decipiatur: & tunc certum est, in singulis fidelibus præcedere iudicium prudentiæ de fundamento sufficienti ad illud credendum, nec esse possibile

276
Ecclesia cui
debet exam-
en & dili-
gentiam ad-
hibere in de-
finiendis re-
bus fidei.

277

bile moraliter, quod omnes fideles sine examine, & sufficienti fundamento iuxta suam capacitatem præmissis illud susceperint. Quando verò Pontifex, vel Concilium vniuersale cum approbatione eiusdem Pontificis aliquid proponit, & definit, licet non possit falsum dogma proponere; præmittendum tamen est examen, & inquisitio sufficiens. Primum, ne definitio limites concessos excedat: neque enim data est potestas, & infallibilitas hæc in qualibet materia, sed in iis, quæ ad fidem spectant, vel eam concernunt, vel etiam in iis, quæ pertinent ad mores christianos. Oportet ergo examinare prius, an sit materia pertinet ad sensum Scripturæ, vel fidei intelligendam, vel an sit materia extranea, quæ ad iudicium Ecclesiæ non spectat. Secundo præmittitur examen, quia si Pontifex summus, vel solus, vel cum Concilio tentaret definire aliquod dogma falsum, pertineret ad providentiam Dei, si aliter non impeditur eius conatus, tollere eum de vita, ad vitandam Ecclesiæ deceptionem. Merito ergo, & prudenter præmittitur examen, ne temere intentata definitione, Deus mediis acerbioribus eam impediatur. Tertiò, denique & vniuersaliter debet exant, & diligentia adhiberi: quia Dei assistentia promissa non abstulit à Pontifice obligationem, quam de iure naturæ habebat examinandi prudentem, quæ proponit Ecclesiæ. Sicut Deus confirmans aliquem in gratia, non aufert ab eo obligationem seruandi præcepta, & diligentiam adhibendi ad cognitionem obligationum, & ad vitandam periculam peccandi. Quia licet confirmatio in gratia afferat providentiam, & assistentiam Dei, ut ille non peccet mortaliter, & (ut aliqui volunt) ne moraliter possit peccare; ad eandem providentiam Dei spectat, quod homo ille satisfaciatur toti suæ obligationi, quam seclusa tali confirmatione, haberet, nec confirmatio tollit obligationem, quæ aliàs esset. Ita Petrus & eius successores confirmati sunt in fide saltem docenda, & tradenda, ut colligitur ex verbis Christi Luc. 22. *Simon, ego rogaui pro te, ut non deficiat fides tua.* Hæc autem confirmatio non tollit obligationem examinandi, quæ proponenda sunt; nam sicut est obligatio naturalis examinandi, quæ credimus, an sint sufficienter propostæ, & ideo confirmatio alicuius in fide interna, non tollit hanc obligationem examinis præcedentis; sic est obligatio naturali examinandi, quæ aliis credenda proponimus, & ideo confirmatio in fide externa proponenda non aufert præcedentis examinis obligationem, sed solum affert providentiam Dei, ut non proponatur à Pontifice, nisi præcedente debito examine, vel saltem nisi præcedente ex parte ipsius obiecti sufficienti fundamento, quia vel in reuelatione præterita continebatur, vel ex illa saltem adiuncta præmissa alia vera deducebatur. Et hæc sufficiant quoad primum punctum de conclusione deducta ex vna reuelata, & altera euidenti naturali,

§. II.

De conclusione deducta ex duabus reuelatis, an sit de fide.

278

Conclusio deducta ex duabus reuelatis, an sit de fide.

Secunda questio erat de conclusione, quæ sequitur ex duabus præmissis de fide, an sit de fide, vel solum Theologica. Exemplum esse potest in hac conclusione: Omnes Apostoli acceperunt Spiritum sanctum; Mattheus fuit unus ex Apostolis; ergo Mattheus accepit Spiritum sanctum. Singulæ præmissæ sunt reuelatæ, ex illis conclusio euidenter infertur. Prima sententia negat conclusionem esse actum fidei, sed dicit, esse conclusionem Theologicam, nisi ipsa etiam reuelata sit. Ita Molina 1. parti. quest. 1. art. 2. disp. 2. Valentia in præfati quest. 1. puncto 1. §. in contrarium, & §. quod si queratur, & tom. 1. disp. 1. q. 1. puncto 1. Suarez disp. 6. sect. 4. Lorca disp. 6. Turrianus disp. 1. dub. 3. & alij. Secunda dicit, conclusionem illam esse de fide. Pro qua Hurtado disp. 10. sect. 1. §. 2. qui eam sequitur, affert Aureolum, Vegam, Canum, Patrem Vasquez, Scotum, & Ochamum & §. 42. in eandem sententiam affert Nazianzenum orat. 37. quæ est §. de Theologia vbi S. Doctor ostendit, diuinitatem Spiritus sancti constare contra hæreticos ex Scriptura, quia ex ea euidenter colligitur. In hoc puncto distinguenda omnino videntur duo, quæ cum sint valde diuersa, immerito P. Hurtado ea confundit §. 1. 4. & sequentibus, & rursus disp. 12. §. 6. Aliud enim est querere; an obiectum illius conclusionis sit de fide, & possit terminare assensum fidei: aliud verò, an assensus ille generatus per discursum formalem, vel virtualem ex duplici præmissa reuelata sit assensus fidei; pro ut terminatur ad obiectum conclusionis, an solum assensus Theologicus. Qui duo sensus, ut dixi, sunt valde diuersi: nam in genere loquendo, non repugnat, quod obiectum aliquod, quod abunde in se est reuelatum, & potest terminare assensum fidei, & est de fide, possit tamen, pro ut subest alicui alteri medio, aut motui, non terminare assensum fidei, sed alium inferiorem, ut constat in animæ immortalitate, quæ licet sit de fide, pro ut tamen subest medio scientiæ demonstrationis Philosophicæ, non terminat assensum fidei, sed alium inferiorem, naturalem, & scientificum. Et quidem Auctores primæ sententiæ non negant, obiectum illud posse terminare assensum fidei in vltimo casu, sed solum agunt de illo, pro ut terminat assensum gentium per discursum ex duplici præmissa de fide, & Suarez disp. 3. sect. 1. 2. num. 6. clare distinguunt illos duos sensus, & expresse concedit, obiectum idem quod potest deduci ex duabus reuelatis, posse aliquando terminare assensum fidei, solumque negat assensum deductum per discursum ex illis duabus præmissis reuelatis esse de fide.

Hoc ergo supposito, dico primum, obiectum illius conclusionis deductæ ex duplici præmissa reuelata, specificatiue loquendo esse de fide, & posse credi assensu fidei: in hoc conuenio cum Auctoribus secundæ sententiæ, quorum fundamenta nihil aliud probant, idque non negat Suarez, ut vidimus. Probari autem potest, quia totum illud obiectum est de fide, quod inuenitur reuelatum à Deo; sed obiectum conclusionis legitime deductæ ex duabus reuelatis est etiam à Deo reuelatum; ergo totum illud obiectum est de fide. Maior, & consequentia sunt clare: minor probatur: quia omnis conclusio in tantum bene infertur ex suis præmissis, in quantum eius obiectum identificatur cum obiecto præmissarum: fundatur enim tota vis syllogistica in illis duobus principiis, dici de omni, dici de nullo, ut suppono ex Logica, & ideo intellectus post assensum præmissarum, cogitur assentiri conclusioni, quia eius obiectum est idem cum eo, quod iam est.